

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ІДЕЯ, СТРАТЕГІЯ, РЕЗУЛЬТАТ

Матеріали

IV Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю, яка відбулась на базі інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

25 квітня 2024 р.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ІДЕЯ, СТРАТЕГІЯ, РЕЗУЛЬТАТ

Матеріали

*IV Всеукраїнської міждисциплінарної
науково-практичної конференції з міжнародною участю,
25 квітня 2024 р.
(онлайн)*

Тернопіль 2024

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ВЗАЄМОДІЯ ФАХІВЦІВ КОМАНДИ СУПРОВОДУ УЧНІВ З ООП В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Яна Загупіна-Візер,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
y.zahutinavizer.asp@kubg.edu.ua

Олена Денисюк,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
o.denysiuk@kubg.edu.ua

Фахівці, які входять до команди супроводу учнів з ООП постійно взаємодіють один з одним під час вирішення завдань щодо забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії для учня з ООП. Під взаємодією науковці розуміють взаємовплив об'єктів під час спільної діяльності, у процесі якої об'єкти зазнають змін. Поняття «взаємодія» є досить широким за своїм сенсом і вживається у багатьох сферах людської діяльності. Як філософська категорія, поняття «взаємодія» об'єднує процеси взаємовпливу, які виникають під час стосунків чи сталих взаємозв'язків людей, які формуються під час співпраці. Результатом такої співпраці є досягнення спільної мети, що об'єднує групу людей, які взаємодіють між собою [4]. У нашому випадку, мова йде про фахівців, які входять до міждисциплінарних команд і здійснюють супровід учнів з ООП у закладі освіти.

Отже, взаємодія фахівців в освітньому просторі, це узгоджена спільна діяльність, направлена на досягнення єдиної мети, під час якої учасники такої взаємодії також зазнають професійних та особистісних трансформацій, впливаючи одне на одного. Метою такої взаємодії виступає забезпечення інтересів учня з ООП під час його навчання та розвитку у закладі освіти, через прокладання для нього індивідуальної

освітньої траєкторії. Інструментом такої взаємодії є активна позитивна комунікація між всіма її учасниками.

Щодо взаємного впливу фахівців, які взаємодіють під час спільної діяльності в міждисциплінарних командах супроводу, то на нашу думку, такий вплив є визначальним і стимулюючим до формування та розвитку необхідних професійних компетенцій та особистісного зростання фахівців під час їх професійної діяльності в інклюзивному закладі освіти.

Аналізуючи поняття взаємодії в освітньому просторі, ми також дійшли висновку, що під час спільної діяльності фахівців, які входять до міждисциплінарних команд супроводу, відбувається той чи інший вид взаємодії, відповідно до її учасників, а також ситуацій взаємодії, завдань, впливів та вимог педагогічної ситуації.

Так, в процесі спільної діяльності фахівців міждисциплінарних команд супроводу така взаємодія проявляється як психологічний вплив учасників взаємодії один на одного за допомогою її засобів та форм і є психологічною. У той же час, така взаємодія є також комунікативною, оскільки комунікація є основним інструментом її реалізації під час взаємодії суб'єктів між собою [3]. Взаємодія фахівців, що входять до міждисциплінарних команд, з учнями є педагогічною і направлена на позитивний вплив на учнів з метою змін у розвитку особистості дитини, що забезпечує здобуття учнями з ООП практичних навичок та впровадження знань у реальний життєвий контекст, що є важливим для їх адаптації та соціалізації у загальному соціокультурному середовищі.

Також, під час взаємодії фахівців з батьками учнів з ООП, які є рівноправними партнерами команди супроводу, відбувається партнерська взаємодія, яка стає соціально-педагогічною у випадку, коли родина учня також потребує підтримки, а батьки – підсилення своєї батьківської компетентності. Отже, така взаємодія є партнерською, і передбачає побудову тривалих позитивних міжособистісних сосунків і взаємозв'язків, які будуються на основі міжособистісної взаємодії.

У той же час, коли мова йде про побудову професійної взаємодії фахівців, які входять до міждисциплінарних команд супроводу, ми також говоримо про їх співпрацю і партнерство у межах спільної діяльності, що підпадає під загальну Концепцію нової української школи. Таку взаємодію ми вважаємо також суб'єкт - суб'єктною, оскільки вона відбувається у межах співпраці між рівними учасниками та партнерами, які взаємодіють між собою в освітньому середовищі.

На думку сучасних науковців, основними проявами ефективною міждисциплінарної взаємодії фахівців в освітньому середовищі є: сталі позитивні міжособистісні зв'язки в команді, засновані на принципах взаємоповаги та взаємо підтримки; ефективна комунікація між учасниками взаємодії; активна позиція кожного окремого учасника команди; особистісний та професійний розвиток; розуміння корекційної складової в межах інклюзивного навчання; ефективне планування спільної діяльності та особиста відповідальність за її результативність; підсилення шляхом об'єднання професійного потенціалу фахівців міждисциплінарних команд [1; 2; 5].

Дійсно, багатьма сучасними науковцями вважається, що регулярна відпрацьована взаємодія, яка панує між фахівцями в міждисциплінарних командах супроводу забезпечує ефект взаємопідсилення фахового потенціалу та творчого професійного розвитку кожного фахівця та істотно сприяє досягненню спільного результату всією командою [5].

Сьогодні існує загальна розвинена тенденція щодо повноцінного включення учнів з ООП до освітнього середовища закладів загальної середньої освіти шляхом формування та розвитку активної міждисциплінарної взаємодії між фахівцями різних закладів освіти, в тому числі і спеціальних, та установ з метою забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії та корекційної складової для учнів з ООП в закладах освіти. Така міждисциплінарна команда фахівців забезпечує індивідуальну освітню траєкторію для учня з ООП у закладі

освіти, надає йому необхідну підтримку під час навчання та здійснює соціально-педагогічний супровід. Ефективна взаємодія, що відбувається між фахівцями команди під час спільної діяльності забезпечує результативність всіх завдань, покладених на міждисциплінарну команду.

За нашим переконанням, фахівці міждисциплінарних команд та батьки є не лише учасниками, а також є активними творцями внутрішнього простору міждисциплінарної взаємодії у команді супроводу, який, досягнувши певного рівня позитивного розвитку та ефективності, поширюється на загальне освітнє середовище навчального закладу і впливає на активність і участь всіх його учасників у повноцінному включенні дітей з ООП до суспільного життя закладу освіти та їх соціалізацію, розвиток і навчання. Формування такої ефективної внутрішньої взаємодії в міждисциплінарній команді супроводу учнів з ООП є завданням всіх її учасників і є проміжною ланкою на шляху до досягнення головної цілі міждисциплінарної взаємодії фахівців – забезпечення інтересів та прав учня з ООП у закладі освіти.

Список використаних джерел:

1. Коломоець Т. Взаємодія фахівців і батьків дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні питання корекційної освіти (Педагогічні науки)*. 2019. Вип. № 14. С. 115–125.
2. Лісова Н. Механізми соціально-педагогічного партнерства в підручнику для керівника закладу освіти. *Проблеми сучасного підручника* : збірник тез Міжнародної наук.-практ. конфер. Київ : Педагогічна думка, 2021. С.132–136.
3. Михнюк С., Кубіцький С. Поняття педагогічної взаємодії в контексті дослідження професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Pedagogical and psychological science and education: transformation and development vectors* : Collective monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2021. Vol. 2. P 41–60.
4. Тонне О. Теоретичний аналіз поняття педагогічна взаємодія учасників освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Т. 11. № 5. С. 88–94.
5. Martynchuk O., Skrypnyk T., Naida J., Sofiy N. Ways to increase the inclusive competence of pedagogical staff of special needs support team. *Society Integration Education. Pedagogika*. 2020. № 138 (2). P. 193–208.